

Мамедова Ельміра Алгаламівна,
ад'юнкт Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Блінова Ганна Олександрівна,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
доктор юридичних наук, доцент

СТАНДАРТИ ТА КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХУ США. ПРАВИЛО МІРАНДИ ПРИ ДОПИТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Сприйнятливість неповнолітніх до навіювання в поєднанні з притаманною їм наївністю і незрілим розумовим процесом викликають серйозні сумніви в їх здатності зрозуміти і реалізувати своє право проти самозвинувачення. Більш того, вони надзвичайно уразливі для надмірного залучення до злочинів або, що ще більш прикро для всіх причетних до цього, визнання в злочинах, яких вони навіть не робили. Для захисту прав та інтересів неповнолітніх США прийняло ряд гарантій. У цих гарантіях пропонується, наприклад, що суди, які в даний час використовують сукупність обставин для визначення того, чи є визнання неповнолітнього добровільним, адже молодь десятиліттями стикалася з тактикою примусових допитів в поліції.

У США поліція може вільно підходити до дітей і питати їх про те, чи були вони причетні до злочину, але точно так само, як дорослого не може бути примушений відповідати на питання поліції на допиті, дитина не зобов'язана відповідати. Дитина може відмовитися відповідати на питання і попросити бути присутнім адвоката або одного з батьків. Батько або адвокат також можуть відмовити дитині в дозволі на питання. Якщо поліція, включаючи вуличних поліцейських, шкільних поліцейських, починає допит дитини, і дитина просить зателефонувати батькові або запросити одного з батьків, поліція повинна зупинитися і дозволити дитині зробити це. Але від поліції не потрібно зв'язуватися з батьками або отримувати дозвіл батьків, перш ніж піти до дитини і допитати його.

Якщо дитина дійсно арештована, затримана або взята під варту або якщо поліція зробить щось, що змусить розумної людини відчувати, що він знаходиться під вартою або не має права покинути його, допит в такій ситуації вважається «допитом в умовах утримання під вартою». Будь-які заяви, зроблені дитиною під час допиту, будуть припустимі лише в тому випадку, якщо дитині спочатку повідомили про його «права Міранди» або зробили його «попередження Міранди». Всім відома культова фраза «ти маєш право зберігати мовчання». Зазвичай це перше, що поліція США повідомляє кому-

небудь при взятті під варту, і це становить одне з кількох прав, зазвичай відомих як «права Міранди», якими люди володіють, коли вони знаходяться під вартою. Те ж саме і з допитом неповнолітніх поліцією, але з додатковими заходами безпеки і вимогами до попереджень Міранди.

Приклад з практики поліцейського США. Заступник шерифа виявляє розбите скло і мокрі графіті банд на будівлі. У кварталі від нього він зустрічає підлітків Джека і Боббі, які несуть великі рюкзаки та одягнені в кольори банди. Офіцер підозрює, що Джек і Боббі можуть бути винні в порушенні Кримінального кодексу Каліфорнії про вандалізм. Він зупиняється і запитує, що вони роблять. Офіцеру не потрібно попереджати про «права Міранди» хлопчикам, тому що вони можуть піти. Але припустимо, що на основі їх відповідей офіцер вирішує заарештувати Джек і Боббі і помістити їх у тимчасове ув'язнення в зал для неповнолітніх. Як тільки поліцейський поміщає хлопчиків під арешт, він повинен прочитати їм їх права Міранди - навіть якщо він ніколи не поставить їм більше питань.

Як і в випадку з дорослим, якщо поліція заарештує дитину і допитає її, чи не зачитавши їй попередження Міранди, ніщо зі сказаного дитиною не буде прийнято судом як доказ. Поліція може використовувати цю інформацію, щоб допомогти в розслідуванні справи - наприклад, поговорити з іншою людиною, яка, як повідомляє дитина, була причетна, - але визнання не може бути використано для переслідування дитини. Поліція може задавати будь-які питання, але дитина може зберігати мовчання або відповідати на одні питання, але не на інші.

У США було розроблено навчальну програму в класі «Введення в методи допиту неповнолітніх» [1]. Було проведено успішне навчання для більш ніж 2100 фахівців правоохоронних органів, що представляють 38 штатів США і три країни. На даний момент ця програма більше не фінансується з федерального бюджету, але робить навчальну програму доступною для фахівців правоохоронних органів і прокуратури. Також була запущена серія онлайн-тренінгів з методів допиту неповнолітніх, яка включає в себе чотири вступних курси. Ці тренінги призначені для співробітників правоохоронних органів, які проводять співбесіди і / або допити молоді. Методи, обговорювані на курсах, орієнтовані на неповнолітніх підозрюваних і свідків у віці від 10 до 17 років і не охоплюють судово-медичні допити дітей. Водночас потрібно не забувати про захист про наболіле, а саме захист персональних даних дітей, де також потрібно створювати передумови для вдосконалення нормативно-правових актів [3].

Сфера проведення допитів неповнолітніх зазнала безпрецедентних змін за останнє десятиліття, оскільки численні дослідження показали, що неповнолітні особливо схильні давати неправдиву інформацію - і навіть давати неправдиві визнання - коли їх допитують правоохоронні органи. Однак досягти позитивного результату під час допиту неповнолітніх можливо лише при комплексній підготовці до цієї слідчої дії, а також при врахуванні тактичних

рекомендацій та процесуальних обов'язків правоохоронних органів.

1. Мінімальні стандартні правила ООН, які стосуються справляння правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) від 29.11.1985 р. URL:Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_211.

2. Павлюк Н.В. Проблеми підготовки до допиту неповнолітніх. Проблеми законності. 2008. № 93. С. 175–178.

3. Блінова Г. О. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист персональних даних. Право і суспільство. 2014. № 6.1. С. 68-74. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_6.

Мармута Олександра,
слухач магістратури МП-ПД-921

Даценко Дмитро,
слухач магістратури МП-ПД-921

Кононець Віта Петрівна,
доцент кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної
діяльності Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДИТИНА – УЧАСНИК ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Провадження у справах про адміністративні правопорушення – це нормативно врегульована діяльність Національної поліції, інших уповноважених законом суб'єктів по реагуванню на адміністративний проступок шляхом застосування адміністративної відповідальності, а також попередження протиправної поведінки.

Загальним суб'єктом адміністративної відповідальності є фізична осудна особа, яка досягла віку 16 років.

Існують певні особливості адміністративної відповідальності двох груп суб'єктів: неповнолітніх осіб (тобто осіб віком від 16 до 18 років) та на військово-вослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів.

Розглянемо особливості відповідальності осіб віком від 16 до 18, які полягають у тому що дільничний офіцер поліції не має права накладати адміністративні стягнення на таких осіб. Справи щодо адміністративних правопорушень, які вчинені неповнолітніми розглядаються виключно судом (стаття 221 КУпАП).

За вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх у віці